(مقالۀ پژوهشی کوتاه)

رابطه بین مدیریت امنیت اطلاعات و اخلاق‌کاری

هدیه صادقی، دکتر سعید خیاط مقدم*، دکتر حمید عرفانیان خان‌زاده

گروه مدیریت دولتی، دانشکده حسابداری و مدیریت، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران

(تاریخ دریافت:95/10/4، تاریخ پذیرش:95/12/21)

چکیده

زمینه: هدف این پژوهش بررسی رابطه بین مدیریت امنیت اطلاعات و اخلاق کاری در بین کارکنان دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد است.

روش: پژوهش پیش‌رو از نوع «توصیفی- همبستگی» است. جامعه آماری در این پژوهش 118 نفر از کارشناسان سازمان مرکزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد هستند که به کمک فرمول کوکران تعداد 90 نفر با روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه جمع آوری شد. و در نهایت داده‌های تحقیق با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون مورد بررسی قرار گرفتند.

یافته‌ها: بر اساس نتایج پژوهش یکپارچگی با تمامی ابعاد اخلاق کار و محرمانگی با ابعاد پشتکار و جدیت در کار، روابط انسانی در محل کار و روح جمعی و مشارکت در کار رابطه مثبت و معنادار دارند.

نتیجه‌گیری: براساس نتایج به‌دست آمده بین مدیریت امنیت اطلاعات و اخلاق کاری رابطه مثبت و معنادار وجود دارد.

کلید واژگان: *مدیریت، امنیت اطلاعات، اخلاق کاری*

سرآغاز

فنّاوری اطلاعات و ارتباطات[1]، بسیاری از جنبه‌های زندگی ازجمله کار و ارتباطات اجتماعی را تغییر داده و تأثیر گسترده‌ای بر زندگی اخلاقی افراد داشته است (1). استفاده از فنّاوری‌های امروزی یک سلسله ویژگی‌های خاص خود را دارد و حوزه جدیدی از اخلاق را ایجاد می‌کند(2). مراد از اخلاق‌کاری[2] هدایت رفتارهای کاری برمبنای ارزش‌ها و قواعد اخلاقی است (3). اخلاق‌کار یک هنجار فرهنگی است که به انجام کار مناسب و خوب در جامعه یک ارزش معنوی و مثبت می‌دهد (4). اخلاق کاری از یک سو مانند اخلاق فردی[3] بر مسئولیت افراد به‌عنوان شخص حقیقی تأکید دارد و از سوی دیگر برخلاف اخلاق فردی، عنوان برخاسته از شغل را نیز در مسئولیت‌های اخلاقی لحاظ می‌کند (5). ابعاد چهارگانه اخلاق کار از نظر پتی عباتند از: دلبستگی و علاقه به کار[4]، پشتکار و جدیت در کار[5]، روابط انسانی در محل کار[6] و روح جمعی و مشارکت در کار[7] (6و7). نیروی انسانی متعهد به اخلاق‌کاری و ارزش‌های سازمانی نه تن‌ها عاملی برای برتری سازمان نسبت سازمان دیگر است، بلکه مزیت رقابتی[8] پایداری برای بسیاری از سازمان‌ها تلقی می‌شود(8).

سیستم مدیریت امنیت اطلاعات[9] بخشی از سیستم جامع مدیریتی است که برپایه برآورد و تحلیل ریسک، برای طراحی، پیاده‌سازی، راهبردی، نظارت، بازبینی، نگهداری، و بهبود امنیت اطلاعات بنا شده است(9). سرویس‌های مدیریت امنیت اطلاعات عبارتند از: محرمانگی[10]، یکپارچگی[11]، دردسترس بودن[12] و پاسخگویی[13] (10-12).

* نویسنده مسؤول: نشانی الکترونیکی: skhayatmoghadam @ gmail.com

[Downloaded from www.ethicsjournal.ir on 2026-11-26]

[DOR: 20.1001.1.22517634.1397.13.2.20.4]

از لحاظ جنبه‌های انسانی، به‌کارگیری دستگاه‌های کنترلی و امنیتی، ممکن است تأثیرهای مخرّب یا مفیدی بر رفتار کارکنان داشته باشد و موجب فاصله گرفتن اعمال افراد از موازین اخلاقی شود(13). برای رفع این شکاف که نشان‌دهنده عدم رشد کافی دانش اخلاق در ارائه دستورهای اخلاقی برای کاهش رفتاهای مخرب سازمانی در حوزه فنّاوری اطلاعات است، باید بر اصول اخلاقی و جوکاری اخلاقی[14] تأکید شود تا بتوان ناهنجاری‌ها و نابسامانی‌های این حوزه را تقلیل داد(14). با توجه به اهمیت نقش مدیریت امنیت اطلاعات به‌منظور حفاظت از اطلاعات سازمان، یکی از عواملی که ممکن است باعث تغییراتی در ارزش‌های اخلاقی[15] سازمان گردد به‌کارگیری سیاست‌ها و برنامه‌های مدیریت امنیت اطلاعات می‌باشد. پس اهمیت و ضرورت یک پژوهش جامع در زمینه رابطه مدیریت امنیت اطلاعات با اخلاق‌کاری محسوس می‌باشد.

روش

از نظر طبقه بندی تحقیق، تحقیق فوق کاربردی و از نظر طبقه بندی بر مبنای روش، این پژوهش یک پژوهش توصیفی است. جامعه آماری در این پژوهش 118 نفر از کارشناسان سازمان مرکزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد هستند که به‌وسیله روش تصادفی تعداد 90 نفر از کارکنان بر حسب فرمول کوکران انتخاب شدند. ابزار پژوهش در این پژوهش، پرسشنامه است. پرسشنامه مدیریت امنیت اطلاعات شامل 19 گویه و پرسشنامه اخلاق‌کاری شامل 23 گویه می‌باشد که در آن برای سنجش مدیریت امنیت اطلاعات و اخلاق‌کاری استفاده می‌شود. سطح اندازه‌گیری پرسشنامه فاصله ای و براساس مقیاس 5 درجه‌ای لیکرت می‌باشد. بررسی پایایی پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ بود که برای پرسشنامه مدیریت امنیت اطلاعات آلفای کرونباخ 0/919 و برای پرسشنامه اخلاق کاری آلفای کرونباخ 0/957 بدست آمد. برای تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون کولموگراف- اسمیرنوف نرمال بودن متغیرهای تحقیق مورد بررسی قرار گرفت که با توجه به نرمال بودن متغیرها از ضریب همبستگی پیرسون برای ارزیابی همبستگی بین متغیرها استفاده شد.

یافته‌ها

جدول 1 نشان‌دهنده وضعیت مدیریت امنیت اطلاعات و اخلاق‌کاری و مؤلفه‌های آنها می‌باشد

جدول 1: تعیین وضعیت متغیرهای تحقیق با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف

ردیف		میانگین	انحراف معیار	Sig.
1	مدیریت امنیت اطلاعات	68/933	9/650	0/018
2	محرمانگی	20/233	2/600	0/000
3	یکپارچگی	18/088	3/000	0/011
4	در دسترس بودن	11/355	1/800	0/000
5	پاسخگویی	19/255	4/222	0/037
6	اخلاق‌کاری	96/922	12/353	0/004
7	دلبستگی و علاقه به کار	23/844	4/889	0/002
8	پشتکار و جدیت در کار	25/933	3/665	0/000
9	روابط انسانی در محل کار	21/655	2/809	0/000
10	روح جمعی و مشارکت در کار	25/488	3/516	0/000

[Downloaded from www.ethicsjournal.ir on 2026-11-26]

[DOR: 20.1001.1.22517634.1397.13.2.20.4]

با توجه به مقدار 0/05 >.sig متغیرهـای تحقیـق در جـدول 1، برای ارزیابی ارتباط بین ابعاد مدیریت امنیـت اطلاعـات و ابعـاد اخلاق کاری، از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است.

جدول 2 : نتایج آنالیز همبستگی بین ابعاد مدیریت امنیت اطلاعات و اخلاق کاری (بااطمینان95%)

اخلاق کاری / مدیریت امنیت اطلاعات	دلبستگی و علاقه به کار	پشتکار و جدیت در کار	روابط انسانی در محل کار	روح جمعی و مشارکت در کار
محرمانگی	0/070	0/003*	0/014*	0/002*
	0/192	0/307	0/259	0/317
یکپارچگی	0/002*	0/008*	0/007*	0/001*
	0/325	0/277	0/282	0/354
دردسترس بودن	0/250	0/388	0/059	0/069
	0/122	0/092	0/200	0/192
پاسخگویی	0/013*	0/846	0/380	0/151
	0/261	0/021	/094	0/153

هریک از مقادیر در جدول 4 نشان دهنده معنی دار بودن آزمـون یا .sig است، این مقدار جهت پذیرش فـرض وجـود همبـستگی بین دو متغیر باید بالاتر از 0/05 باشد که در جـدول متغیرهـایی که با یکدیگر همبستگی داشته‌اند، بـا علامـت سـتاره مـشخص شده‌اند.

با توجه به جدول 4 محرمانگی به جز دلبستگی و علاقه کـار بـا ابعاد دیگر اخلاق کاری، رابطه مثبـت و معنـادار دارد. همچنـین بین یکپارچگی و تمامی ابعاد اخلاق‌کاری همبستگی وجـود دارد که بالاترین ضریب همبستگی مربوط به رابطه یکپارچگی با روح جمعی و مشارکت در کـار (r=0/354) اسـت. بـین در دسـترس بودن با هیچ یک از ابعاد اخلاق‌کاری هیچ رابطه وجود ندارد.

بحث

با توجه به یافته‌های پژوهش می‌توان گفت بین اخـلاق‌کـاری و مدیریت امنیت اطلاعات رابطـه مثبـت و معنـاداری وجـود دارد. به‌کارگیری سرویس های امنیت اطلاعات می‌تواند باعث افزایش اخلاق‌کاری در بین کارکنان شود. بـا ارزیـابی رابطـه بـین ابعـاد مدیریت امنیـت اطلاعـات بـا اخـلاق‌کـاری، تنهـا سـرویس در دسترس بودن است که با هیچ یک از مؤلفه‌هـای اخـلاق‌کـاری رابطه ندارد. در تحقیق محققان دیگر که در تأیید رابطـه امنیـت اطلاعات با اخلاق‌کاری، به کارگیری بررسی جوکـاری اخلاقـی در به‌کارگیری فنّاوری اطلاعات و همچنـین بررسـی اخـلاق در امنیت اطلاعات مـی‌پردازنـد، تـأثیر بـه‌کـارگیری سیاسـت‌هـا و برنامه‌های امنیت اطلاعات در ارزش‌هـای اخلاقـی سـازمان‌هـا تأیید می‌شود(14-16). همچنین در تحقیقاتی که در مورد تـأثیر عوامل انسانی بر مدیریت امنیت اطلاعات انجام شده تـأثیر ایـن عوامل بر اجرای صحیح سیاسـت‌هـای امنیـت اطلاعـات تأییـد می‌شود که در این پژوهش تأثیر عامل اخلاق‌کاری بـر مـدیریت امنیت اطلاعات نشان داده می‌شود (17-19).

با توجه به نتیجه به‌دست آمده پیشنهاد مـی‌شـود سـازمان‌هـا در رفتار کارکنان برای دستیابی به امنیـت اطلاعـات تمرکـز کننـد. تمرکز به جنبه‌های فنی بـدون در نظـر گـرفتن تعامـل انـسانی مناسب با سیستم، کافی نیـست. بـرای افـزایش روحیـه نیـروی انسانی، در نظر گرفتن نکات اخلاقی و اینکه اطلاعات براسـاس معیارهای نادرست شکل نگیـرد، بایـد در اجـرای سیاسـت هـای امنیتی در نظر گرفته شود.

نتیجه‌گیری

در این تحقیق ابتدا به شناسایی مدیریت امنیت و اخلاق‌کـاری و سپس به معرفی مؤلفه‌های این دو متغیر پرداخته شده اسـت. در

[Downloaded from www.ethicsjournal.ir on 2026-11-26]

[DOR: 20.1001.1.22517634.1397.13.2.20.4]

نهایت تأیید می‌گردد که بین مدیریت امنیت اطلاعات و اخلاق‌کاری رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. بدین‌معنا که اجرای سیاست‌ها و برنامه‌های مدیریت امنیت اطلاعات می‌تواند در جهت بالا بردن اخلاق‌کاری کارکنان کمک کند و همچنین با افزایش رعایت اخلاق‌کاری می‌توان مدیریت امنیت اطلاعات را در سازمان افزایش داد.

ملاحظه‌های اخلاقی

در این تحقیق سعی شده اصل رازداری در اطلاعات افراد و اصل امانت‌داری در ذکر منابع مورد استفاده در تحقیق، رعایت شود.

واژه‌نامه

1. Information and communication technology
فنّاوری اطلاعات و ارتباطات
2. Individual Ethical — اخلاق فردی
3. Ethic work — اخلاق‌کاری
4. Dependable — دلبستگی و علاقه به کار
5. Ambitious — پشتکار و جدیت در کار
6. Considerate — روابط انسانی در محل کار
7. Cooperative — روح جمعی و مشارکت در کار
8. Competitive advantage — مزیت رقابتی
9. Information Security Management (ISMS)
نظام مدیریت امنیت اطلاعات
10. Confidentiality — محرمانگی
11. Integrity — یکپارچگی
12. Availability — دردسترس بودن
13. Accountabilit — پاسخگویی
14. Ethical work climate
جوکاری اخلاقی
15. Moral Values — ارزش‌های اخلاقی

References

1. Floridi VL. (2009). Network ethics: information and business ethics in a networked society. Journal of Business Ethics;90(4): 649-659.
2. Ronaghi MH, Feyzi K. (2011). Staff work ethic model of private banks in Iran. Ethics in Science & Technology; 6(2): 1-8. (In Persian).
3. Golparvar M, Nadi M (2011). The mediating role of organizational loyalty in the relationship between work ethic with deviant behavior in the workplace, Ethics in Science & Technology; 6(1):43-52.(In Persian).
4. Ghalavandi H, Ahmadian Z. (2016). The relationship between secure-base leadership and work ethic. Ethics in Science & Technology; 11(3): 39-48. (In Persian).
5. Zarei Matin M, Hamidzadeh A. (2012). Islamic work ethics. Tehran: Publication Adian. Pp.30-34. (In Persian).
6. Tavasoli G, Najar Nahavandi M. (2008). Study work ethic with an emphasis on gender. Journal of Woman in Development & Politics; (22): 39-60. (In Persian).
7. Fakouhi N, Heidari M. (2010). Work ethic: a cultural norm. (Unpublished article)(In Persian).
8. Ronaghi MH, Feyzi K. (2013). About work ethic and intelligence staff of international organizations in Iran. Ethics in Science & Technology; 8(2): 1-11. (In Persian).
9. Modiri N, Taghizadeh Milani F. (2011). Engineering computer network security policies. Tehran: Publication Mehregane Ghalam. Pp.120-140. (In Persian).
10. Kiankhah E (2010). Information security management. Tehran: Publication Nghous. Pp. 10-20. (In Persian).
11. Miwald E. (2001), Network security. Translated by: Safaie A. (2004). Tehran: Publication Danesh Parvar. Pp.33-44. (In Persian).
12. Malekolkalami M. (2013). Evaluation of information security management in central government libraries in Tehran based on ISO/IEC standard. Journal of Information Processing and Management; 28(4): 895-916. (In Persian).

[Downloaded from www.ethicsjournal.ir on 2026-11-26]

[DOR: 20.1001.1.22517634.1397.13.2.20.4]

13. Susanto H, Almunawar M. (2011) Information security management system standards: A comparative study of the big five, International Journal of Electrical & Computer Sciences; 11(5): 23 – 30.

14. Bordbar H, Khanifar H, Jandaghi Gh. (2011). Create a ethical work climate in the use of IT in organizations. Journal of Research Ethics; 4(13): 143-164. (In Persian).

15. Ronaghi MH, Feyzi K. (2012). Work ethic and relationship with Information security management. Moral Knowledge;11: 1-10. (In Persian).

16. Philip A, Amit R. (2002). The legal system and ethics in Information security. USA: SANS Institute Publication.

17. Hasanzadeh M, Karimzadegan D, Jahangiri N. (2012). Provide a conceptual framework for evaluating richness and users of information security awareness training . Journal of Systems and Information Services; 1(2):1-16. (In Persian).

18. Elahi S, Taheri M, Hasanzadeh A. (2009). Providing a framework for the human factors in security the information system. Journal of Humanities Teacher; 13(2): 1-21. (In Persian).

19. Michael, K. (2008). Social and organizational aspects of information security management. Germany: University of Wollongong. Pp.1-8.

[Downloaded from www.ethicsjournal.ir on 2026-11-26]

[DOR: 20.1001.1.22517634.1397.13.2.20.4]